

Sotsiaalministri käskkirja „Sotsiaalkaitseministri 3. mai 2023. a käskkirjaga nr 81 kinnitatud toetuse andmise tingimuste „Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine“ muutmine“ seletuskiri

I. Sissejuhatus

Muudetakse toetuse andmise tingimusi (edaspidi TAT), et pikendada abikõlblikkuse perioodi kahe aasta võrra 2029. aasta lõpuni, ning vähendatakse eelarvet kokku 1 290 900 euro võrra. Lisatakse uus tegevus – vanemaealisi väärtustavate hoiakute kujundamine ja aktiivsena vananemise toetamine – ning võimaldatakse viia sotsiaalhoolekandes innovatsioonivõimekuse suurendamiseks ellu arendusprogramm. Muudatused toetavad terviklikuma pikaajalise hoolduse süsteemi loomist ning aitavad kaasa inimeste võimalikult iseseisevale ja inimväärsele toimetulekule. Muudatused on vajalikud, et suurendada sotsiaalhoolekandes nii innovatsioonivõimekust kui ka kohalike omavalitsuste suutlikkust, et korraldada sotsiaaltööd ja teenuseid tulemuslikumalt, tõhusamalt ja kestlikumalt. Sisuliste muudatuste tulemusena muutub ka TAT eelarve tegevuste ja aastate kaupa.

Käskkirja ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik Terry Ney (tel 5919 2437, terry.ney@sm.ee) ning välisvahendite osakonna nõunikud Margot Maisalu (tel 52 438 27, margot.maisalu@sm.ee) ja Jüri Lössenko (tel 5913 7882, jyri.lossenko@sm.ee). Käskkirja juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (tel 626 9128, piret.eelmets@sm.ee). Käskkirja eelnõu on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (tel 626 9320; virge.tammaru@fin.ee).

Märkused

Käskkiri ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses, kuna TAT-sse lisanduva tegevusega 2.3 „Vanemaealisi väärtustavate hoiakute kujundamine ja aktiivsena vananemise toetamine“ andmekorjes uusi isikuandmeliike võrreldes algsete tegevustega ei koguta.

Seletuskirjas on kirjeldatud ainult käskkirjas nimetatud TAT muudatusi.

II. TAT muudatuste sisu

Punktiga 1 pikendatakse TAT abikõlblikkuse perioodi kahe aasta võrra kuni 2029. aasta lõpuni. TAT pikendamine on vajalik lisandunud uue tegevuse 2.3 eesmärgipäraseks elluviimiseks ning TAT raames elluviidava innovatsiooni arendusprogrammi rakendamiseks, sealhulgas Euroopa Regionaalarengu Fondi meetme 21.4.1.1 määruse „Heaolutehnoloogiate kasutuselevõtu toetamine tervise- ja hoolekandevaldkonnas“ (eelnõu väljatöötamisel) alusel toetust saavate projektidele sisulise toe pakkumiseks 2029. aasta sügiseni.

Punktiga 2 täiendatakse TAT punkti 1.1.2, et tuua välja TAT-sse lisandunud tegevuse 2.3 seos Eesti 2035 eesmärkidega.

Punktiga 3 täiendatakse TAT punkti 1.1.4, et põhjendada TAT-sse lisanduva tegevuse 2.3 seoseid puutumuses olevate arengukavade ja programmidega.

Punktiga 4 muudetakse TAT punkti 2 teist ja kolmandat lõiku, et tuua välja TAT-sse lisandunud tegevuse 2.3 seos TAT eesmärgiga.

Punktiga 5 jäetakse TAT-st välja tegevuskava periood. Tegevuskava kehtestatakse kahe aasta kaupa ning konkreetse perioodi väljatoomine tekitab vajaduse muuta TAT-d iga uue perioodi alguses.

Punktiga 6 muudetakse TAT punkti 2.1.2 esimese lõigu viimase lause sõnastust. Muudatus on vajalik, sest kaardistuse tulemusena otsustati TAT raames vabatahtlike tegevusega mitte jätkata. Selle põhjuseks on asjaolu, et tegevust toetatakse ka Euroopa Sotsiaalfond+ (edaspidi ESF+) meetmete 21.4.9.1 ja 21.4.9.2 avatud taotlusvoorude kaudu.

Punktiga 7 jäetakse TAT punktist 2.1.2 välja viienda lõigu viimane lause, kuna Sotsiaalministeerium on Sotsiaalkindlustusameti tegevused üle vaadanud ning sellest tulenevad otsused ja muudatused on ellu viidud.

Punktiga 8 tuuakse eraldi välja, et nägemis- ja kuulmisvaegusega inimeste ja nende lähedaste jaoks vajalik info abivahendiste ja nende kättesaadavuse kohta on tagatud.

Punktiga 9 täiendatakse TAT tegevuse 2.2.2 sisu. Muudatus on vajalik, et selgemalt välja tuua TAT-ga planeeritud tegevuse sisu innovatsioonivõimekuse suurendamiseks. TAT raames leitakse arendusprogrammi elluviija riigihanke korras. Arendusprogrammis osalejatele antakse toetust väljatöötamisel oleva määruse „Heaolutehnoloogiate kasutuselevõtu toetamine tervise- ja hoolekandevaldkonnas“ alusel.

Punktiga 10 lisatakse TAT-sse tegevus 2.3, mis on seotud vanemaealisi väärtustavate hoiakute kujundamise ja aktiivsena vananemise toetamisega. Uue tegevuse lisamine on vajalik selleks, et parandada vanemaealiste rolli väärtustamist ühiskonnas, soodustada vanemaealisi inimesi väärtustavaid hoiakuid ning vähendada vanusega seotud eelarvamusi ja diskrimineerimist ühiskonnas, sealhulgas tööturul, arvestades aktiivsena vananemise põhimõtetega. Vanemaealisi väärtustavate hoiakute kujundamine ja aktiivsena vananemise toetamine on lahutamatult seotud pikaajalise hooldusega, sest see vähendab vanusega seotud eelarvamusi, pikendab eakate iseseisva toimetuleku perioodi ning aitab seeläbi ennetada kulukamate pikaajalise hoolduse teenuste vajadust, aidates täita TAT üldist eesmärki luua kestlik ja inimkeskne hooldussüsteem. TAT senine punkt 2.3 muutub punktiks 2.4.

Punktiga 11 vähendatakse TAT eelarvet (kehtiv abikõlblike kulude summa on 16 100 000 eurot) 1 290 900 euro võrra, millest ESF+ toetus on 903 630 eurot ja riiklik kaasfinantseering 387 270 eurot. Vabanevad vahendid võetakse aastate vahel jaotamata eelarverealet ning suunatakse meetme 21.4.9.1 „Iseseisvat toimetulekut toetavate ja kvaliteetsete sotsiaalteenuste ning hooldusvõimaluste tagamine“ TAT määruse „Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordineerimismudeli rakendamine“ uue vooru eelarvesse.

TAT eelarve on muutmise järel kokku 14 809 100 eurot, millest ESF+ toetus on 10 366 370 eurot ja riiklik kaasfinantseering 4 442 730 eurot.

Punktiga 12 täpsustatakse seda, kelle lähetused ja milliste lähetustega kaasnevad kulud on TAT eelarvest abikõlblikud, muu hulgas ei seata piiranguid lähetuse sihtriikidele. Sõltumata asukohariigist peavad lähetused olema otseselt seotud TAT eesmärkide ja tulemuste saavutamise. TAT tegevuste tulemuslik ja kvaliteetne elluviimine eeldab laialdasi ekspertteadmisi, rahvusvahelisi kogemusi ja koostööd. Projekti eesmärkide saavutamiseks on vajalik, et TAT elluviija ja partnerite projektijuhid, valdkonna eksperdid ja spetsialistid ning partnerid omandaksid uusi teadmisi, oskusi ja kogemusi rahvusvaheliste õppereiside ja väliskoolituste kaudu. Omandatud teadmised ja kogemused on otseselt rakendatavad TAT edukal elluviimisel.

Punktiga 13 tunnistatakse kehtetuks TAT punkt 5.4.2, sest see ei ole pärast TAT muudatuse punktiga 12 lisavat täiendust enam asjakohane.

Punktiga 14 seatakse elluvijale kohustus esitada rakendusüksusele makse saamise aluseks olevaid dokumente ja tõendeid üks kord kuus. Varem oli seda võimalik teha üks kord kvartalis. Muudatuse põhjus on vajadus väljamaksete tegemist kiirendada, et aidata kaasa maksetega seotud eesmärkide saavutamisele.

Punktidega 15–16 muudetakse riigihangete läbiviimisega seotud kohustusi selliselt, partner ei pea esitama riigihankega seotud dokumente elluvijale ja elluvija ei pea edastama partneri riigihanke dokumente rakendusüksusele eelnõustamiseks, kui riigihanke korraldab partneri eest Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK). Nimelt osutab RTK vabatahtliku keskse hankimise teenust Sotsiaalkindlustusametile ning teatud hangete puhul ka Tervise Arengu Instituudile. Keskse hankimise teenuse kasutamisega on piisavalt maandatud võimalikud eksimuse riskid ning eelnõustamisest loobumisega on võimalik kiirendada projekti tegevustega edenemist.

Punktis 17 sätestatakse, et kui lõpparuandes puudusi ei esine, kinnitab rakendusüksus lõpparuande. Sellele eelnev rakendusasutuse kooskõlastus jääb ära.

Punktiga 18 asendatakse TAT lisa 1 „Tegevuste detailne kirjeldus“ ja lisa 2 „TAT eelarve kulukohtade kaupa“ uute lisadega, mida on vastavalt tekkinud vajadustele täiendatud ning need on TAT muudatusega kooskõlla viidud, arvestades sealjuures TAT abikõlblikkuse perioodi pikendamist. TAT raamtekstist jäetakse muu hulgas välja viide ajaperioodile lisa 1 pealkirjas, kuna see ei ole asjakohane.

Punkti 19 kohaselt rakendatakse käskkirja tagasiulatuvalt alates 01.07.2025. Muudatus on vajalik lisandunud TAT tegevuse 2.3 elluviimise algusega 01.07.2025 ja palgakulude maksmisega.

III. TAT vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

IV. TAT muudatuste mõjud

Muudatusega lisatakse TAT-sse uus tegevus, täpsustatakse olemasolevaid tegevusi ja pikendatakse tegevuste abikõlblikkuse perioodi kahe aasta võrra. Muudatusel on positiivne mõju terviklikuma pikaajalise hoolduse süsteemi loomisele ja sotsiaalhoolekande innovatsioonivõimekuse paranemisele. Tegevused on suunatud iseseisva toimetuleku toetamisele ja kvaliteetsete sotsiaalteenuste osutamisele, keskendudes eeskätt hoolekandevaldkonna tegevuste arendamisele. TAT rakendamise tulemusena vastab pakutav abi inimeste tegelikule vajadusele ja aitab lahendada veel katmata sihtrühmade vajadusi. Vanemaalisi väärtustavate hoiakute kujundamine pikendab eakate iseseisva elu etappi, lükkab edasi pikaajalise hoolduse teenuste vajadust ning vähendab pereliikmete hoolduskoormust. Lisaks vähendavad TAT raames tehtavad arendused oluliselt nii abivajajate, KOV-i sotsiaaltöötajate kui ka teenuseosutajate halduskoormust. Kõik need tegurid

panustavad terviklikult riigi tasakaalustatud regionaalarengusse. TAT abikõlblikkuse perioodi pikendamine võimaldab viia TAT-sse planeeritud tegevusi ellu eesmärgipäraselt ja tulemuslikumalt. Innovatsiooni arendusprogrammi elluviimine kuni 2029. aasta sügiseni võimaldab panustada ka ERF-i meetme 21.4.1.1 määruse „Heaolutehnoloogiate kasutuselevõtu toetamine tervise- ja hoolekandevaldkonnas“ (eelnõu väljatöötamisel) alusel toetust saanud projektidesse.

TAT eelarve vähendamine ei oma mõju TAT eesmärkide ja näitajate saavutamisele. Muudatuse jõustumise järel on meetme 21.4.9.1 eelarve jaotus järgmine:

Meede 21.4.9.1	ESF+ toetus		Riiklik kaasfinantseering		Omafinantseering		Kokku
	38 660 000	70,00%	13 807 143	25,00%	2 761 429	5,00%	
TAT käskkiri "Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine"	10 366 370	70,00%	4 442 730	30,00%	0	0,00%	14 809 100
TAT käskkiri "Sotsiaalkaitse ja pikaajalise hoolduse kättesaadavus"	14 167 088	70,00%	6 071 609	30,00%	0	0,00%	20 238 697
TAT määruse "Sotsiaalteenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine kohalikul tasandil" 31.03.2025 lõppenud vooru rahastatud projektide eelarve	8 952 684	70,00%	1 278 955	10,00%	2 557 910	20,00%	12 789 548
TAT määruse "Sotsiaalteenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine kohalikul tasandil" Kagu-Eesti vooru (14.07-14.10.2025) eelarve	2 474 812	70,00%	707 089	20,00%	353 545	10,00%	3 535 446
TAT määruse "Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordineerimismudeli jätkurakendamine" 31.12.2024 lõppenud vooru rahastatud projektide eelarve	555 152	70,00%	237 922	30,00%	0	0,00%	793 074
TAT määruse "Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordineerimismudeli rakendamine" uue vooru eelarve	2 143 894	70,00%	918 812	30,00%	0	0,00%	3 062 706
Kokku	38 660 000	70,00%	13 657 117	24,73%	2 911 454	5,27%	55 228 571

V. TAT muudatuste jõustumine

Käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.07.2025. Tagasiulatuv jõustumine on vajalik lisanduva tegevuse 2.3 kulude, sealhulgas personalikulude abikõlblikkusega nimetatud kuupäevast alates.

VI. TAT muudatuste kooskõlastamine

Eelnõu edastati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning e-posti teel Riigi Tugiteenuste Keskusele, Euroopa Komisjonile ja ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonile, samuti arvamuse avaldamiseks Sotsiaalkindlustusametile, Tervise Arengu Instituudile ja Eesti Puuetega Inimeste Kojale. Riigi Tugiteenuste Keskus kooskõlastas eelnõu märkustega, millega arvestati. Tervise Arengu Instituut kooskõlastas eelnõu märkusega, mis vajab sisulisemat arutelu väljaspool kõnealust muudatust. Sotsiaalkindlustusamet kooskõlastas eelnõu märkusteta. Ülejäänud osapooled kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.